

Årlig grundläggande granskning av nämnder och styrelse

Järfälla kommun

KPMG AB

2022-01-04

Antal sidor 8

Järfälla kommun

Årlig grundläggande granskning av nämnder och styrelse

2022-01-04

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning	3
3	Syfte	4
4	Metod	4
4.1	Revisionskriterier	4
5	Resultat	5
5.1	Gemensamma iakttagelser	5
5.2	Några specifika iakttagelser från dialogmöten med nämnder och styrelse	5

Bilaga: Resultat enkät grundläggande granskning

1 Sammanfattning

Årets grundläggande granskning har haft särskilt fokus mot ekonomistyrning och uppföljning. Granskningen har genomförts främst genom att frågor har sänts ut till nämnder och kommunstyrelsen i god tid innan tider för dialogmöten. Ambitionen har varit att nämnderna och kommunstyrelsen gemensamt skulle ha diskuterat frågorna innan mötet med revisorerna.

Efter detta har en uppföljande dialog förts med presidier i nämnder och styrelse kring de aktuella frågorna samt i övrigt hur man upplever att ekonomistyrning- och uppföljning fungerar inom sina områden samt nämndernas förutsättningar framåt.

Vår utgångspunkt för granskningen har varit att uppmärksamma om det finns behov av att dels ökad kunskapen kring ekonomistyrning och uppföljning i nämnder, dels om det finns särskilda risker inom nämnderna på det aktuella området

Vår sammanfattande bedömning utifrån den nu genomförda årliga grundläggande granskningen är att generellt sett tycks övervägande delen av nämnderna anse att den ekonomiska styrningen och uppföljningen fungerar tillräckligt väl så att ledamöterna kan ta ansvar för verksamheten. Vissa nämnder indikerar att arbetsbelastning på förvaltningarna kan vara ansträngd med följden att viss uppföljning kommer sent eller att nämnder skulle ha behov av mer underlag, men överlag bedöms ekonomistyrnings- och uppföljningsprocessen fungera väl.

Ett område som samtliga nämnder ser fortsatt utvecklingsbehov omkring är arbetet med att förebygga olika typer av oegentligheter. Här har framförallt frågan om otillbörlig påverkan på myndighetsutövande funktioner lyfts fram som ett riskområde av nämnderna.

I övrigt har flera nämnder noterat att pandemin påverkat nämndarbetet negativt och lett till risk för minskad kunskap och/eller att utvecklingsarbete stannat av.

2 Inledning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde. För att klara detta uppdrag arbetar revisorerna med en kombination av olika metoder och tillvägagångssätt i syfte att bedöma om nämnder och styrelser har en tillfredsställande styrning och intern kontroll.

Enligt God revisionssed är grundläggande granskning den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Granskningen ska ge underlag för att bedöma om styrelsen och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Den grundläggande granskningen innebär att revisorerna bland annat löpande följer flödet av ärenden och beslut i kommunen genom protokollsläsning samt tar del av mål-/budgetdokument, reglementen, delegationsordningar samt ekonomi- och verksamhetsrapportering. De förtroendevalda revisorerna har dialog med styrelse och nämnder samt gör verksamhetsbesök.

För att kommunens revisorer ska kunna leva upp till lagens krav om att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionssed måste det finnas en granskningsstruktur som på ett rationellt sätt täcker in all verksamhet inom samtliga kommunala verksamheter.

Vår utgångspunkt för granskningsstrukturen är att den grundläggande granskningen ska syfta till nedanstående:

- Stödja nämnder och styrelser i utveckling av sin roll och ansvarstagande
- Vara ett gemensamt arbete mellan förtroendevalda revisorer och KPMG
- Självutvärdering och dialog mellan revisorer, nämnder/presidium och förvaltning
- Underlag för ansvarsprövning och riskbedömning

För att möjliggöra ett gemensamt angreppssätt på samtliga nämnder och styrelser årligen ligger granskningsfokuset på nedanstående områden:

- ✓ Verksamhetsstyrning /uppföljning
- ✓ Ekonomistyrning /uppföljning
- ✓ Intern kontroll
- ✓ Identifierade riskområden

Den grundläggande granskningen ska tillsammans med fördjupade granskningar ge underlag för att bedöma styrelsen och nämndernas styrning, uppföljning och interna kontroll. Utöver ovanstående sker löpande uppföljning samt granskning av de finansiella rapporterna i delårsrapport och årsredovisning.

Den grundläggande granskningen utgör också en väsentlig del i revisorernas löpande riskbedömning av nämnder och styrelse

2022-01-04

Resultatet av årets grundläggande granskningen dokumenteras härmed i ett samlat PM som avspeglar iakttagelser och bedömningar utifrån dokumentationsinsamling och informationsutbytet som skett vid genomförda dialogmöten med nämnder och styrelse.

3 Syfte

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen har varit att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar i form av rutiner avseende rapportering och beslutsunderlag för tillräcklig styrning uppföljning och kontroll av verksamheten. Årets grundläggande granskning har i huvudsak haft särskilt fokus mot ekonomistyrning och -uppföljning, men med vissa kompletterande frågeställningar.

Granskningen har övergripande utgått från följande revisionsfrågor:

- Följer nämnden upp det ekonomiska utfallet och prognoser tillräckligt under året?
- Vid avvikelser från budget, får nämnden en analys av orsaker till avvikelser?
- Har nämnden fattat beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget?
- Redovisar nämnden en konsekvensanalys till fullmäktige i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget?
- Får nämnden tillfredställande underlag inför sitt beslutsfattande?
- Hur säkerställer nämnden att det finns arbetssätt/system/rutiner för att motverka ekonomiska oegentligheter, mutor och jäv?
- Vilka stora risker och/eller utmaningar ser nämnden på kort respektive lång sikt som har väsentlig betydelse för nämndens verksamhet?

4 Metod

Granskningen har genomförts genom dialogmöten med presidium i nämnder och styrelser som kompletterats med löpande dokumentstudier. Som underlag för dialogmöten har frågeställningar tillställts nämnder och styrelse att förbereda inför dialogmöten.

Vid dialogmöten har även aktuell situation och utmaningar diskuterats inom respektive nämnds ansvarsområde.

Iakttagelserna från dessa möten har sammanställts till ett PM vars primära syfte är att utgöra delar av underlaget till revisorernas ansvarsprövning för år 2021.

4.1 Revisionskriterier

Följande revisionskriterier har varit aktuella:

- Kommunallagen (6 kap 6 §)
- Kommunfullmäktige fastställda reglemente för nämnder och styrelse

5 Resultat

5.1 Gemensamma iakttagelser

Inledningsvis kan noteras att revisorerna haft som ambition och önskemål, vilket förmedlas skriftligt till nämnder och styrelse, att de frågeställningar som skickats ut skulle ha tagits upp och diskuterats i nämnderna. Utifrån de dialogmöten som hållits kan konstaterats att ingen nämnd eller styrelse gjort någon sådan aktivitet.

Utifrån de dialogmöten som hållits är det några gemensamma iakttagelser som framkommit. En sådan är att nämnderna, via sitt presidium, generellt sett anser att den ekonomiska uppföljningen och kontrollen i nämnderna fungerar bra. Vissa nämnder indikerar att arbetsbelastning på förvaltningarna kan vara ansträngd med följderna att viss uppföljning kommer sent eller att nämnder skulle ha behov av mer underlag, men överlag bedöms ekonomistyrnings- och uppföljningsprocessen fungera väl.

Ett område som samtliga nämnder ser fortsatt utvecklingsbehov omkring är arbetet med att förebygga olika typer av oegentligheter. Här har framförallt frågan om otillbörlig påverkan på myndighetsutövande funktioner lyfts fram som ett riskområde av nämnderna.

I övrigt har flera nämnder noterat att pandemin påverkat nämndarbetet negativt och lett till risk för minskad kunskap och/eller att utvecklingsarbete stannat av.

5.2 Några specifika iakttagelser från dialogmöten med nämnder och styrelse

5.2.1 Miljö- och bygglovsnämnd

Nämndens presidium redovisar att man upplever den ekonomiska styrning som okomplicerad och att processerna runt omkring detta fungerar väl. Delar av verksamheten är självfinansierad, vilket bedöms som positivt.

Pandemin har påverkat nämnden intäkter genom att färre tillsyner genomförts och nämnden har idag en tillsynsskuld. Presidiet redovisar att den planerade tillsynen hinns med men däremot är den oplanerade tillsynen svårare att klara ut.

Nämnden bedömer också att de underlag som erhålls för beslut är bra och man arbetar aktivt för att involvera hela nämnden i diskussioner och beslut.

Nämnden försöker också uppmärksamma risker för oegentligheter, särskilt i samband med internkontrollarbetet och översyn av delegeringsordningen.

De risker och/eller utmaningar som nämnden lyfter fram är:

- Kommunens expansion och påverkan på tillsynsverksamheten
- Behovet av digitalisering som kräver mer resurser
- Rekrytering och kompetensbehov
- Handläggningstider

5.2.2 Kultur- demokrati och fritidsnämnden

Nämndens presidium uppger att man inte haft underskott de senaste åren och den främsta anledningen till detta är att man inte kunnat genomföra all verksamhet främst pga. ombyggnationer. Vissa besparingar har ändå genomförts inom delar av verksamheten. Presidiet bedömer att den ekonomiska styrningen och uppföljningen fungerar tillräckligt bra. Det finns vissa utmaningar med att underlag ibland kommer sent till nämnden till följd av arbetsbelastning på tjänstepersoner.

Man bedömer också att det underlag som erhålls inför olika beslut är bra. Har det behövt mer underlag har nämnden gemensamt beslutat om återremiss.

Inom området oegentligheter har nämnden nyligen beslutat om en genomlysning av förvaltningen vilka risker som kan finnas i verksamheten bland annat med fokus på föreningsstöd.

De risker och/eller utmaningar som nämnden lyfter fram är:

- Byggnationen av BAS Barkarby i centrum med efterföljande höga kostnader
- Kommunens expansion och ökad efterfrågan
- Ökade kostnader för nya lokaler minskar utrymmet för verksamhet

5.2.3 Socialnämnden

Nämnden presidium redovisar att de får bra uppföljningar från förvaltningen löpande och fördjupade genomgångar om ev. avvikelser vid delårsrapporten. Förutsättningarna för nämnden har varit att man inte fått någon uppräknings av sin budget avseende löner utan enbart på volymdelen.

Oppositionen anser att man ibland saknar viss information som man upplever majoriteten har tillgång till avseende ekonomistyrning och uppföljning. Presidiet upplever att pandemin och det ökade arbetet i nämnden digitalt påverkat kunskap hos ledamöter negativt. Ambitionen är dock att hela nämnden ska ha tillräckligt med underlag.

I övrigt beskrivs att man erhåller bra skriftliga underlag och får muntliga dragningar vid efterfrågan, dragningar som ändå upplevs kunna utvecklas något.

Risk för oegentlighet finns det ett arbete med inom förvaltningen. Här framgår att nämnden får viss övergripande information kring detta. Något större arbete har dock inte skett i nämnden.

5.2.4 Äldrenämnden

Nämnden beskriver genom sitt presidium att man arbetar efter en färdplan för verksamheten. Viss oro finns utifrån att det inte skett någon uppräknings för löner, vilket ställer krav på effektiviseringar.

Den löpande uppföljningen upplevs fungera bra. Karaktären av verksamhet inom äldreomsorg är relativt greppbar för ledamöterna.

Presidiet lyfter fram att det finns en viss ineffektivitet i att arbeta med två nämnder mot en förvaltning. Detta leder till att man i vissa frågor måste administrera två beslut, vilket i sin tur tar tid, särskilt om nämnderna har olika synpunkter ingångar i ärendena.

Järfälla kommun

Årlig grundläggande granskning av nämnder och styrelse

2022-01-04

Presidiet lyfter också fram att pandemin lagt en "broms" på nämndarbetet med mindre utveckling av nämndens kunskaper.

Avseende oegentligheter ser nämnden behov av utvecklat arbete dels för att skydda äldre generellt, dels i de interna processerna och krav på olika utförare och med efterföljande uppföljning.

De risker och/eller utmaningar som nämnden lyfter fram är:

- Ökade behov genom den demografiska utvecklingen
- Kompetensutveckling i olika former, språk, medicinsk kompetens
- Rekrytering och behov av personal, samt behålla nuvarande personal
- Utnyttja digitalisering mer
- Utveckling av boende för äldre med mer differentierat boende

5.2.5 Kompetensnämnden

Nämnden presidium redovisar avseende den ekonomiska uppföljningen att man har kontinuerliga utmaningar med gymnasieverksamheten. Förändringar i elevunderlag är svåra att förutse och påverkar utfallet. De spelregler som gäller för ersättningen ligger också fast för nämnden och kan inte påverkas. Till detta har nämnden i år haft dubbla kostnader för lokaler.

Konsekvenser och inriktning med nya lokaler för gymnasieskolan är en fråga som nämndens presidium diskuterar vid dialogmötet. Här framkommer olika åsikter i nämnden men sammantaget framgår att det påverkar nämndens ekonomiska förutsättningar.

Avseende nämndens arbetsmarknadsverksamhet redovisas att det saknas koppling mellan budget och mål för verksamheten.

5.2.6 Barn och ungdomsnämnden

Nämndens presidium redovisar att ekonomi och uppföljning diskuteras mycket i nämnden och ambitionen är att få ökad kunskap hos ledamöterna.

Presidiet lyfter fram att man ändrat sättet att prognosticera kommande volymer inom verksamheten. Nu tas större hänsyn till utvecklingen av de stora byggprojekten i kommunen och utfallet av dessa. Konsekvensen har blivit en lägre volym och mindre tilldelning till nämnden.

Det framgår av dialogmötet att det finns olika syn på resurstilldelningen till högstadieskolan. Det som noteras är att kommunens högstadieskola har en jämförelsevis med andra kommuner låg elevpeng enligt presidiet.

Den ekonomiska uppföljningen upplevs fungera bra. Det sker kontinuerlig uppföljning med rektorerna inom förvaltningen som sedan går vidare till nämnden. Det sker även uppföljning på enhetsnivå. Vid delårsrapporter kan särskilt fokus sättas på vissa enheter och besök görs på nämnden.

De risker och eller utmaningar som nämnden lyfter fram är:

- Volymutveckling och hantering av medel/resurser

- Hantering av lokalkostnader

5.2.7 Tekniska nämnden

Nämndens presidium beskriver att man har ekonomisk uppföljning varje månad. Ibland är tiden knapp vilket leder till att allt underlag inte är på plats. Presidiet bedömer också att det finns utvecklingspotential i de underlag som erhålls för att öka begripligheten. Detta kombinerat med utbildning till ledamöter ses som nödvändigt för att öka förståelse och kunskap kring verksamheten som är förhållandevis komplicerad.

Nämndens presidium lyfter också upp att beslutsunderlag ofta kommer sent till nämnden, ibland samma dag som nämnden sammanträde. Framförallt oppositionen lyfter upp detta som ett problemområde, utifrån att man upplever sig sakna tillräckligt med information.

I övrigt noteras att genomförandegraden av investeringar sjunkit av olika anledningar. För nämndens del har inget strukturerat arbete skett kring oegentligheter. Viss utbildning har dock skett inom förvaltningens avdelningar.

Beträffande risker lyfts organisationen upp som en risk att uppmärksamma där det blir en gemensam förvaltning och två nämnder där en av nämnderna har tillsynsansvar. Detta kräver uppmärksamhet framåt.

I övrigt lyfter presiset fram inriktningen av ökad inhyrning extern vilket kan leda till ökade hyreskostnader.

5.2.8 Kommunstyrelsen

Presidiet beskriver att det finns fortsatt behov av utveckling i ekonomistyrning- och uppföljningen i kommunen. Här lyfts behovet av ökad långsiktighet i resurstilldelning inom skolverksamheten och behovet av ökad förutsägbarhet fram som ett behov. Även utveckling av kommunstyrelsen uppsikt över nämnderna är en fråga som tas upp i sammanhanget och ses som utvecklingsområde.

Just skolverksamheterna ses som de största orosmolnen beträffande ekonomisk styrning och uppföljning framåt.

Kommunens årshjul som innehåller såväl verksamhets- som ekonomistyrning kan behöva ses över och förtydligas enligt presidiet för att uppnå en bättre styrning och kontroll. Beträffande styrning har ett särskilt uppdrag lagts om att utveckla målstyrningen om det arbetas med inom förvaltningen.

Inom området oegentligheter har kommunstyrelsen vid senaste sammanträdet tagit beslut om nya riktlinjer för området och informationsmaterial förbereds till chefer för att kunna arbeta med i sina respektive arbetsgrupper.

I övrigt diskuteras utvecklingen i Jakobsbergs centrum. Här redovisas att det finns ett pågående utvecklingsarbete som är beslutat där kommunhuset framtid ingår. Centrumledningen träffar kommunens företrädare regelbundet i dessa frågor.

Specifikt gällande kommunhuset finns en styrgrupp bestående av tjänstepersoner från kommunen och Järfälla hus där behovet av lokaler diskuteras och hur man ska se på detta framåt bland annat utifrån pandemin och hemmaarbete, digitalutveckling med mera

Järfälla kommun

Årlig grundläggande granskning av nämnder och styrelse

2022-01-04

Avslutningsvis tar presidiet i kommunstyrelsen till sig av de generella iakttagelser som gjort i den grundläggande granskningen via övriga dialogmöten.

2022-01-04

KPMG AB

Mikael Lind

Certifierad kommunal revisor